

Hová tegyék a hajléktalan embereket?

Javaslatunk a jogalkotóknak

Hatósági intézkedések helyett intenzív szociális munkával, személyre szabott megoldásokkal helyezték el a nagyvárosok forgalmas közterületein élő hajléktalan embereket röviden így összegezhető az a javaslat, amelyet Vecsei Miklós, a Máltai Szeretetszolgálat alelnöke március 18-án juttatott el a Belügyminisztérium és a Nemzeti Erőforrás Minisztérium jogalkotóinak.

Készülő rendeletek szerint a hatóságok a jövőben kijelölt helyekre szállíthatnák a közterületet nem rendeltetésszerűen használó, és a szociális ellátást elutasító hajléktalan embereket. A küszöbönálló változásokra készülve **Vecsei Miklós és Zacher Gábor**, a Péterfy Sándor utcai kórház osztályvezető főorvosa március 16-án egyeztető tanácskozásra hívta a szociális ellátást nyújtó szervezetek, az érintett egészségügyi intézmények és a hatóságok képviselőit. Az egyeztetésen az érintett minisztériumok államtitkár-helyettesei vettek részt.

Olyan kérdésekről kellett állást foglalni, amelyeket két évtizede szemérmesen kerülgetett a szociális szakma. Így például arról, mi történjen a villamoson utazó, hónapok óta mosdatlan, vizeletét tartani képtelen beteggel? Mennyire kell komolyan venni annak az embernek az elutasítását, akiről konkrétan tudható, hogy évek óta nem volt egy józan pillanata, és az alkoholizmusa mellett egyúttal pszichiátriai beteg is? Mi történjen akkor, amikor az utcai szociális munkás megtalálja az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet által régóta keresett nyolcvan fertőző beteg egyikét, és az illető nemet mond az ellátásra? Vagy beül a mentőbe de másnap elhagyja a kórházat? Hol húzódik az önrendelkezés határa?

A helyzetet bonyolítja, hogy a hajléktalanság legmélyebb szegmensében élő emberekkel a meglévő intézmények sem tudnak mit kezdeni, még a hajléktalanszállók is elsősorban a könnyebben kezelhető, kevésbé problémás ügyfelekkel töltik fel a férőhelyeket, de ugyanez a megkülönböztetés tapasztalható az egészségügyben is. A Péterfy Sándor utcai Kórházban évente ellátott tízezer beteg 15-18 százaléka kerül ki a hajléktalan emberek köréből. Zacher Gábor osztályvezető főorvos adatai szerint közülük kétszázán lehűlt testhőmérséklettel kerülnek a toxikológiai osztályra, gyógyulási felépülési esélyeik sajnos évről évre rosszabbak. Sajátos tapasztalat, hogy ezeket a betegeket más intézmények sokszor csak akkor fogadják, ha a toxikológiai osztály a beutalón azt is feltünteti, a kezelés után visszaveszik az illetőt.

A létezés alsó határán vegetáló emberek a hajléktalanok legfeljebb tíz-tizenöt százalékát teszik ki. A főváros budai oldalán a Máltai Szeretetszolgálat utcai gondozószolgálatát által ellátott öt-hatszáz ember közül nyolcvanan – százan tartozhatnak ide. Vecsei Miklós ezért arra tett javaslatot, hogy a problémát kezelhető és áttekinthető feladatokra kell bontani. Felhívta a minisztériumok és az önkormányzatok figyelmét, hogy ne általános értelemben a hajléktalanságra alkossanak jogszabályokat, hanem konkrét célokat tűzzenek ki. Példaként a Tarlós István főpolgármester nevéhez kapcsolódó tavaly novemberi akciót említette, ennek során tizennégy budapesti aluljáróból helyezték el az ott élő hajléktalan embereket. Az intézményi ellátást korábban elutasító emberek több mint hetven százaléka fogadott el valamilyen személyre szabott ajánlatot, és ami a siker egyértelmű jele, azóta is a kiválasztott intézményben lakik. (A fennmaradó rész ismeretlen helyre távozott). Az aluljárókat azonban erőszak nélkül, humánus módon sikerült kiüríteni, rendőrök helyett a szociális munkások végezték el a feladatot. (Más kérdés, hogy eközben az intézményrendszer a terhelhetősége maximumáig jutott.)

A jogalkotóknak a napokban eljuttatott szakmai javaslat alapja most is ez: hatósági intézkedések helyett szociális úton közelítsék meg a problémát. Vecsei Miklós ezt úgy fogalmazta meg: a közösség méltósága az egyén felemelése nélkül nem őrizhető meg.